

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	TB	04.05.21	10/21
Behandling av saken:			Møtedato:	
Saksnr.: 10/21	Utvalg: Kontrollutvalget Kommunestyret		04.05.21	

Forvaltningsrevisjonsrapport; Budsjettprosess og budsjettoppfølging

Saksdokumenter:

- Forvaltningsrevisjonsrapport av 22.02.21 – utarbeidet av Revisjon Midt-Norge SA

Bakgrunn:

Kommunestyret i Alvdal kommune behandlet i sak 86/20 den 3. september 2020 planen for forvaltningsrevisjon for årene 2020-2024. Budsjettprosessen og budsjettoppfølgingen ble prioritert som det første prosjektet som skulle gjennomføres i planperioden. Kommunestyrets prioritering var i tråd med tilrådingen fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget baserte planen for forvaltningsrevisjon på en helhetlig risiko- og vesentlighetsanalyse. I analysen ble budsjettprosessen og budsjettoppfølging vurdert som et kritisk område. Dette ble begrunnet med et inntrykk av at flere enheter sliter med å holde budsjettene sine. Det ble påpekt at dette både kan skyldes en dårlig budsjettprosess og at evnene til å følge budsjettet var mangelfulle. Prosjektbeskrivelsen ble behandlet og godkjent av kontrollutvalget 06.10.20.

Tittelen «rådmann» er benyttet i rapporten. Tittelen ble endret til «kommunedirektør» i kommunestyret i januar 2021. I forslag til innstilling benyttes derfor ny tittel.

Formål:

Formålet med dette prosjektet har vært å finne ut om Alvdal kommune har en budsjettprosess og budsjettoppfølging som sikrer god styring og kontroll. Dette har blitt konkretisert til tre problemstillinger som er belyst gjennom intervjuer, dokumentanalyser og en spørreundersøkelse.

Dersom det avdekkes noen avvik, kan rapporten brukes til læring og forbedring.

Problemstillinger:

Problemstillingene i rapporten er utarbeidet med utgangspunkt i prosjektets formål:

1. Sikrer budsjettprosessen en realistisk og fullstendig budsjettering?
2. Har kommunen tilfredsstillende system for at budsjetttrammene skal bli overholdt?
3. Legger beslutningsgrunnlaget i budsjettsaker til rette for god politisk styring og kontroll?

Avgrensninger:

Mange enheter og aktører er involvert i budsjettprosessene, og av ressurs hensyn må det foretas et utvalg. Datainnsamlingen har blitt avgrenset til de enhetene og aktørene som i størst grad har kunnet belyse problemstillingene.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannens uttalelse til den foreløpige rapporten er omtalt i kapittel 5.

Revisors hovedkonklusjon:*1. Sikrer budsjettprosessene en realistisk og fullstendig budsjettering?*

Revisor mener at de prosessene som Alvdal kommune gjennomfører legger godt til rette for at årsbudsjettene skal bli realistiske og fullstendige. De har et gjennomgående inntrykk av at det arbeides grundig både på overordnet og detaljert nivå, at prosessene er strukturerte, og at kvalitetssikringen er tilfredsstillende. Arbeidet med å utlede bevilgningsevne og bevilgningsbehov for resten av økonomiplanperioden er etter vår mening ikke like godt utviklet.

Selv om de mener at metodikken som brukes for tallfesting i årsbudsjettet i all hovedsak lever opp til revisjonskriteriene, mener de at det er potensial for noen forbedringer. Revisor peker på at pensjonskostnadene ikke blir budsjettert fullstendig, at det fremstår som noe uklart hvor bufferne for uforutsette forhold ligger, og at rådmannen ikke har formidlet til enhetslederne hvordan de skal ivareta forsiktighetsprinsippet når inntekter og utgifter er usikre.

Årsbudsjettet og økonomiplanen utarbeides i samme prosess. Revisjonens hovedinntrykk er at arbeidet har størst søkelys på det kortsiktige perspektivet, og at koblingene mellom økonomiplanrammer og tjenestebehov på litt lengre sikt er svakt utviklet. Rammene for den enkelte enhet i økonomiplanen er i liten grad underbygd med data som indikerer økende eller avtakende tjenestebehov. Befolknings- og aldersprognoser blir heller ikke brukt når kommunens frie inntekter fremskrives. Revisor savner også en konkretisering av hvordan kommuneplan, sektorplaner og temaplaner blir reflektert i enhetenes økonomiplanrammer.

2. Har kommunen tilfredsstillende system for at budsjetttrammene skal bli overholdt?

Revisors hovedkonklusjon er at rådmannen ivaretar sin rapporteringsplikt, har tilfredsstillende oversikt over hvilke områder som har størst risiko for avvik, og gjennomfører tilstrekkelig kontroll med enhetenes budsjettstyring. De savner imidlertid en tydelig formalisering av enhetsledernes ansvar for budsjettoverholdelse, noe de mener har sin naturlige plass i kommunens økonomireglement.

Revisors hovedkonklusjon er basert på situasjonen i 2020, etter at det dette året ble iverksatt særskilte kontrolltiltak med budsjettstyringen for tjenesten for funksjonshemmede. Etter revisors mening tilsa budsjettoverskridelser allerede i 2018 at dette var et særskilt risikoutsatt område som krevde spesielt fokus, kontroll og veiledning fra rådmannen.

3. Legger beslutningsgrunnlaget i budsjettsaker til rette for god politisk styring og kontroll?

For å svare på denne problemstillingen ble kommunestyrets medlemmer bedt om å svare på en spørreundersøkelse. På grunn av lav svarprosent og overrepresentasjon av formannskapsmedlemmer, har revisor vært forsiktige med å legge avgjørende vekt på svarene. I stedet har de basert seg mer på dokumentgjennomgang.

Etter revisjonens mening er kommunens budsjettprosess godt politisk forankret, beslutningsgrunnlaget er strukturert og innholdsrikt, og økonomirapportene er svært informative. På andre felt er det mulig å strekke seg etter noen forbedringer. Rollefordelingen mellom rådmannen og politiske organ for budsjettprosessen er etter revisjonens mening ikke tilstrekkelig formalisert i et stående reglement, og det er ikke fastsatt finansielle måltall for økonomien slik kommuneloven krever. Vi mener at et større søkelys på finansielle indikatorer kunne bidratt til å legge bedre til rette for overordnet politisk styring og kontroll. Kommunen bør etter deres mening også være bevisst på at det store dokumentomfanget i budsjettsakene kan skape en terskel for det politiske arbeidet. Etter revisjonens mening ville mer konkrete og overprøvbare mål for enhetenes virksomhet også gitt et viktig bidrag til den politiske styringen.

Revisjonens anbefalinger:

På bakgrunn av sine funn har revisjonen følgende anbefalinger, og mener at Alvdal kommune bør sørge for:

- I større grad å underbygge enhetenes økonomiplanrammer med data som indikerer endringer i tjenestebehovet.
- Formalisere enhetsledernes ansvar for budsjettstyring og budsjettoverholdelse.
- Beskrive rollefordelingen i budsjettprosessen mellom kommunedirektøren og politisk nivå i et stående reglement.
- Etablere finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi.
- Etablere mer konkrete og overprøvbare mål for enhetenes virksomhet.

Saksvurdering:

Sekretariatet er av den oppfatning at Revisjon Midt-Norge SA har avgitt en rapport i tråd med vedtatt prosjektbeskrivelse og kontrollutvalgets bestilling.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til rapporten og videresender den til kommunestyret for endelig behandling.

Sekretariatets forslag til innstilling:

Forvaltningsrevisjonsrapporten " *Budsjettprosess og budsjettoppfølging* " av 22.02.21 tas til etterretning.

Alvdal kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for:

- I større grad å underbygge enhetenes økonomiplanrammer med data som indikerer endringer i tjenestebehovet.
- Formalisere enhetsledernes ansvar for budsjettstyring og budsjettoverholdelse.
- Beskrive rollefordelingen i budsjettprosessen mellom kommunedirektøren og politisk nivå i et stående reglement.
- Etablere finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi.
- Etablere mer konkrete og overprøvbare mål for enhetenes virksomhet.
- Dokumentere på en mer systematisk måte at erfaringer fra brukerne og kvalitetsindikatorer benyttes som grunnlag for kvalitetsforbedring.
- Dokumentere bedre de prosessene som gjennomføres for å evaluere og planlegge kvalitetsforbedring av tjenestene.

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 01.10.21.

Behandling:

Kontrollutvalgets innstilling: